

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

Protokolant starszy inspektor sądowy Anna Rusak

przy udziale prokuratora Marka Woźniaka Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego

w sprawie R. S. - prokuratora Prokuratury Okręgowej w W.,

na rozprawie w dniu 14 listopada 2023 r.

kasacji wniesionej na niekorzyść R. S. przez Prokuratora Generalnego

od postanowienia Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2022 r.,

sygn. akt II DOW 50/21 o pozostawieniu bez rozpoznania odwołania Prokuratora

Generalnego od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym

z dnia 22 czerwca 2021 r., sygn. akt [...],

na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze, kasację Prokuratora Generalnego pozostawić bez rozpoznania, a kosztami postępowania w sprawie obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym orzeczeniem z dnia 22 czerwca 2021 r., sygn. akt [...], uniewinnił obwinionego Prokuratora Prokuratury Okręgowej w W. R. S. od popełniania zarzucanego mu czynu polegającego na tym, że:

uchybił godności urzędu prokuratora, polegającego na skorzystaniu w dniach 16 czerwca 2016 roku i 22 lipca 2019 roku z przysługującego mu – na podstawie § 52 ust. 4 i 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 roku regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury – prawo do zwolnienia z obowiązku pełnienia dyżurów ze względu na sprawowanie pieczy nad dzieckiem, które nie ukończyło 8 roku życia w sposób który nie może być poczytany za wzorzec dla innych osób jako niezgodny z dobrymi obyczajami, w szczególności z zasadami koleżeństwa, opisanymi między innymi w § 16 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Prokuratorów, stanowiącego załącznik do uchwały Krajowej Rady Prokuratorów z dnia 12 grudnia 2017 roku, w skutek czego uzyskał w okresie od 1 lipca 2016 roku do 1 lutego 2020 roku zwolnienia od obowiązku dyżurowania i faktycznie obowiązków tych w tym czasie nie pełnił,

to jest czynu z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (tekst jednolity Dz.U.2016.177 ze zm. powoływana dalej jako „ustawa o prokuraturze”).

Wniosek o sporządzenie i doręczenia orzeczenia wraz z uzasadnieniem, pismem z dnia 23 czerwca 2021 roku, złożył jedynie Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego dla [...] Okręgu Dyscyplinarnego, który odstąpił jednak od wniesienia środka odwoławczego.

Z uwagi na treść przepisu art. 162 § 5 Prawo o prokuraturze, odpis orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym wraz z uzasadnieniem doręczono w dniu 23 lipca 2021 roku Prokuratorowi Generalnemu oraz Prokuratorowi Krajowemu, pouczając o prawie złożenia odwołania w terminie 14 dni od dnia doręczenia.

Prokurator Generalny w dniu 4 sierpnia 2021 r. wniósł odwołanie od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym, zaskarżając je w całości, zarzucając sądowi I instancji *błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na nieprawidłowym i dowolnym uznaniu, że prokurator R. S. korzystając z formalnego prawa do zwolnienia z obowiązku pełnienia dyżurów zdarzeniowych ze względu na sprawowanie pieczy nad dzieckiem, w sytuacji gdy takiej pieczy nie sprawował, nie uchybił godności sprawowanego urzędu podczas gdy prawidłowa ocena zgromadzonych w postępowaniu dyscyplinarnym dowodów daje podstawę do uznania, że wymieniony wyżej prokurator swoim zachowaniem wyczerpał znamiona przewinienia dyscyplinarnego, opisanego w części dyspozytywnej orzeczenia, co miało wpływ na treść tego orzeczenia.*

Podnosząc powyższy zarzut, Prokurator Generalny wniósł o zmianę przedmiotowego rozstrzygnięcia w całości poprzez uznanie obwinionego prokuratora za winnego zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 137 § 1 pkt 5 ustawy o prokuraturze i wymierzenie mu kary – na podstawie art. 142 § 1 pkt 1 ustawy o prokuraturze, kary dyscyplinarnej upomnienia.

Obwiniony prokurator Prokuratury Okręgowej w W. pismem z dnia 23 lutego 2022 roku wniósł o nieuwzględnienie odwołanie Prokuratura Generalnego i utrzymanie w mocy zakwestionowanego orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 22 czerwca 2021 r. o sygn. [...] wskazując, że wniesione odwołanie stanowi polemikę z prawidłowymi ustaleniami Sądu.

Sąd Najwyższy – Izba Dyscyplinarna postanowieniem z dnia 22 marca 2022 r., sygn. akt II DOW 50/21 pozostawił bez rozpoznania

odwołanie Prokuratora Generalnego uznając, że zostało ono wniesione po terminie.

Prokurator Generalny w dniu 6 marca 2023 r. wniósł kasację zaskarżając w całości postanowienie Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2022 r. sygn. akt II DOW 50/21 o pozostawieniu bez rozpoznania odwołania Prokuratora Generalnego od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuraturze Generalnym z dnia 22 czerwca 2021 r., sygn. akt [...] uniewinniającego R. S. – prokuratora Prokuratury Okręgowej w W. od popełnienia zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego wypełniającego dyspozycje art. 137 § 1 Prawo o prokuraturze.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił *rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów prawa procesowego – art. 430 § 1 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. i w zw. z art. 171 pkt 1 Prawo o prokuraturze oraz art. 162 § 1 prawo o prokuraturze, polegające na błędnym przyjęciu, że Prokurator Generalny może złożyć odwołanie w terminie 14 dnia od doręczenia mu pisemnego orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuraturze Generalnym wraz z uzasadnieniem tylko w sytuacji, gdy złożony wniosek o to uzasadnienie, oraz ewentualnie w 7 dniowym terminie przewidzianym do złożenia wniosku o uzasadnienie, podczas gdy treść wymienionych wyżej przepisów, w szczególności przepisu art. 162 § 1 Prawo o prokuraturze takiego ograniczenia nie zawiera.*

Podnosząc powyższy zarzut, skarżący wniósł o uchylenie postanowienie i przekazanie sprawy Izbie Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego do merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasację Prokuratora Generalnego – jako niedopuszczalną z mocy prawa – należało pozostawić bez rozpoznania.

W pierwszej kolejności jednak rację należało przyznać Prokuratorowi Generalnemu wywodzącemu w kasacji, iż postanowienie Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej z dnia 22 marca 2022 roku, sygn. akt II DOW 50/21 o pozostawieniu odwołania Prokuratora Generalnego zostało wydane z naruszeniem przepisów ustawy Prawo o prokuraturze. Zgodnie z treścią art. 160 § 1 prawo o prokuraturze *uzasadnienie orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym sporządza się na piśmie na wniosek Prokuratora Generalnego, rzecznika dyscyplinarnego lub obwinionego w terminie 21 dni od dnia jego otrzymania (...)*. Natomiast, z treści § 4 ww. przepisu wynika, że *orzeczenie wraz z uzasadnieniem doręcza się wnioskodawcy oraz Prokuratorowi Generalnemu*. Powyższe oznacza, że literalna wykładnia tego przepisu nakłada na sąd dyscyplinarny pierwszej instancji sporządzający uzasadnienie nie tyle możliwość, ale obowiązek doręczania Prokuratorowi Generalnemu orzeczenia wraz z uzasadnieniem nawet w przypadku, gdy ten nie złożył wniosku o uzasadnienie. Prokurator Generalny (będący przełożonym prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury oraz prokuratorów Instytutu Pamięci Narodowej) pomimo, iż nie jest stroną postępowania, to z względu na jego szczególne kompetencje ma prawo do czynnego udziału w kontroli odwoławczej o czym stanowi wprost art. 162 § 1 i 5 prawo o prokuraturze wskazując, że *od orzeczenia sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji przysługuje odwołanie Prokuratorowi Generalnemu, Prokuratorowi Krajowemu, obwinionemu i rzecznikowi dyscyplinarnemu*. Wykładnia celowościowa tego zapisu wskazuje na konieczność interpretowania go wyłącznie

wspólnie z przepisem art. 160 § 1 i 4 Prawo o prokuraturze. Skoro więc, orzeczenie wraz z uzasadnieniem doręcza się Prokuratorowi Generalnemu, któremu służy odwołanie od orzeczenia sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji nie warunkując przy tym konieczności uprzedniego złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem należało uznać, iż odwołanie Prokuratora Generalnego z dnia 4 sierpnia 2021 r. od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuraturze Generalnym z dnia 22 czerwca 2021 r., sygn. akt [...] zostało złożone w terminie. Gdyby przyjąć odmienną interpretację, uzależniającą wywiedzenie odwołania od wcześniejszego wniesienia wniosku o doręczenie orzeczenia wraz z uzasadnieniem (art. 160 § 1 Prawo o prokuraturze), spowodowałoby wprost naruszenie przepisów ustawy prawo o prokuraturze.

Podobny problem interpretacyjny pojawił się na gruncie Ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych w zakresie uprawienia Ministra Sprawiedliwości do złożenia odwołania od wyroku sądu dyscyplinarnego bez uprzedniego złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie wyroku. Kwestię tę rozstrzygnął Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w wyroku z dnia 21 kwietnia 2006 r., sygn. akt SNO 11/06 wskazując wprost, iż *prawo Ministra Sprawiedliwości do złożenia odwołania od wyroku sądu dyscyplinarnego nie jest uzależnione od wcześniejszego złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenia uzasadnienia wyroku*. Powyższą regulację należy przenieść na grunt odpowiedzialności zawodowej prokuratorów.

W tej sytuacji, Prokurator Generalny uznając wadliwość orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuraturze Generalnym z dnia 22 czerwca 2021 r., sygn. akt [...] uniewinniającego R. S. –

prokuratora Prokuratury Okręgowej w W. od popełnienia zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego wypełniającego dyspozycję art. 137 § 1 Prawo o prokuraturze, mógł skutecznie złożyć odwołanie, z zachowaniem odpowiedniego terminu.

Przechodząc do kwestii dopuszczalności wniesienia kasacji od orzeczenia sądu dyscyplinarnego drugiej instancji należało odpowiedzieć na pytanie: czy, a jeśli tak, to jak należy zinterpretować treść przepisu z art. 171 § 1 Prawo o prokuraturze odsyłającego do odpowiedniego zastosowania przepisów kodeksu postępowania karnego w sprawach nieuregulowanych w ustawie Prawo o prokuraturze. Odpowiedź na tak zadane pytanie wynika wprost z treści art. 163a § 1 Prawo o prokuraturze. Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz.U.2018.5) zmieniająca ustawę Prawo o prokuraturze z dniem 3 kwietnia 2018 r. uchyliła przepis art. 163, a tym samym zlikwidowała dopuszczalność wnoszenia kasacji w sprawach dyscyplinarnych prokuratorów, która to funkcjonowała od dnia 29 czerwca 2000 r. Do dnia 3 kwietnia 2018 r., w zakresie postępowania dyscyplinarnego prowadzonego względem prokuratorów, w oparciu o art. 171 pkt 1 Prawo o prokuraturze obowiązywały reguły wyznaczone przez art. 454 § 1 k.p.k. Z chwilą wejścia w życie zmian dokonanych ustawą o Sądzie Najwyższym i uregulowania tej części postępowania odwoławczego postępowania dyscyplinarnego, sięganie do odpowiedniego stosowania przepisów kodeksu postępowania karnego, jak to ujął w kasacji Prokurator Generalny poprzez odpowiednie stosowanie art. 521 k.p.k. straciło rację bytu. Znowelizowana ustawa Prawo o prokuraturze unormowała nadzwyczajny środek zaskarżenia jakim jest kasacja w sposób autonomiczny, niezależny od przepisów kodeksu postępowania karnego, wprowadzając przepis art. 163a § 1 stanowiący, iż od

orzeczenia sądu dyscyplinarnego drugiej instancji kasacja nie przysługuje. Stosując regułę *a maiori ad minus* należy zatem przyjąć, że skoro kasacja nie przysługuje od orzeczeń sądu dyscyplinarnego drugiej instancji mających cechy wyroków, to kasacja nie przysługuje również od prawomocnych postanowień kończących sprawę dyscyplinarną. Zmiany w tym zakresie wynikły z odpowiedniego zastosowania art. 145 § 1 pkt 2 Prawo o prokuraturze, gdyż w drugiej instancji w sprawach dyscyplinarnych prokuratorów orzeka Sąd Najwyższy, a nie Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym (korporacyjny sąd odwoławczy). Przepis art. 163a Prawa o prokuraturze wprost zamyka drogę Prokuratorowi Generalnemu, Rzecznikowi Praw Obywatelskich i Rzecznikowi Praw Dziecka do wniesienia kasacji w trybie art. 521 k.p.k. Wobec powyższego nie ma konieczności stosowania przepisów kodeksu postępowania karnego.

Gdyby podzielić stanowisko Prokuratora Generalnego dopuszczające wniesienie kasacji od orzeczenia Sądu Najwyższego spowodowałoby nieznane ustawie uprawnienie Prokuratora Generalnego do dokonania kontroli trzecioinstancyjnej orzeczenia. Kasacja stanowi instrument zewnętrznej kontroli sądowej –przez Sąd Najwyższy – sądownictwa dyscyplinarnego sprawowanego przez sądy korporacyjne złożone z członków danego zawodu. Na gruncie postępowania dyscyplinarnego prokuratorów kontrola ta sprawowana jest już na poziomie sądów drugiej instancji (Sądem dyscyplinarnym drugiej instancji jest Sąd Najwyższy).

Uwzględniając powyższe stwierdzić więc należy, że nawet w wypadku podzielenia zastrzeżeń skarżącego co do rażącego i mającego istotny wpływ na treść postanowienia naruszenia przepisów prawa procesowego – art. 430 § 1 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. i w

zw. z art. 171 pkt 1 prawo o prokuraturze oraz art. 162 § 1 prawo o prokuraturze przez Sąd Najwyższy Izbę Dyscyplinarną w postanowieniu z dnia 22 marca 2022 r., sygn. akt II DOW 50/21, jedynym możliwym rozstrzygnięciem było pozostawienie kasacji bez rozpoznania jako niedopuszczalnej z mocy prawa (Por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 1999 r., sygn. II KKN 500/98, LEX nr 37413).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 166 prawo o prokuraturze, który stanowi, że koszty postępowania dyscyplinarnego ponosi Skarb Państw.

Mając powyższe na uwadze, należało postanowić jak na wstępie.

[M. T.]

[ms]